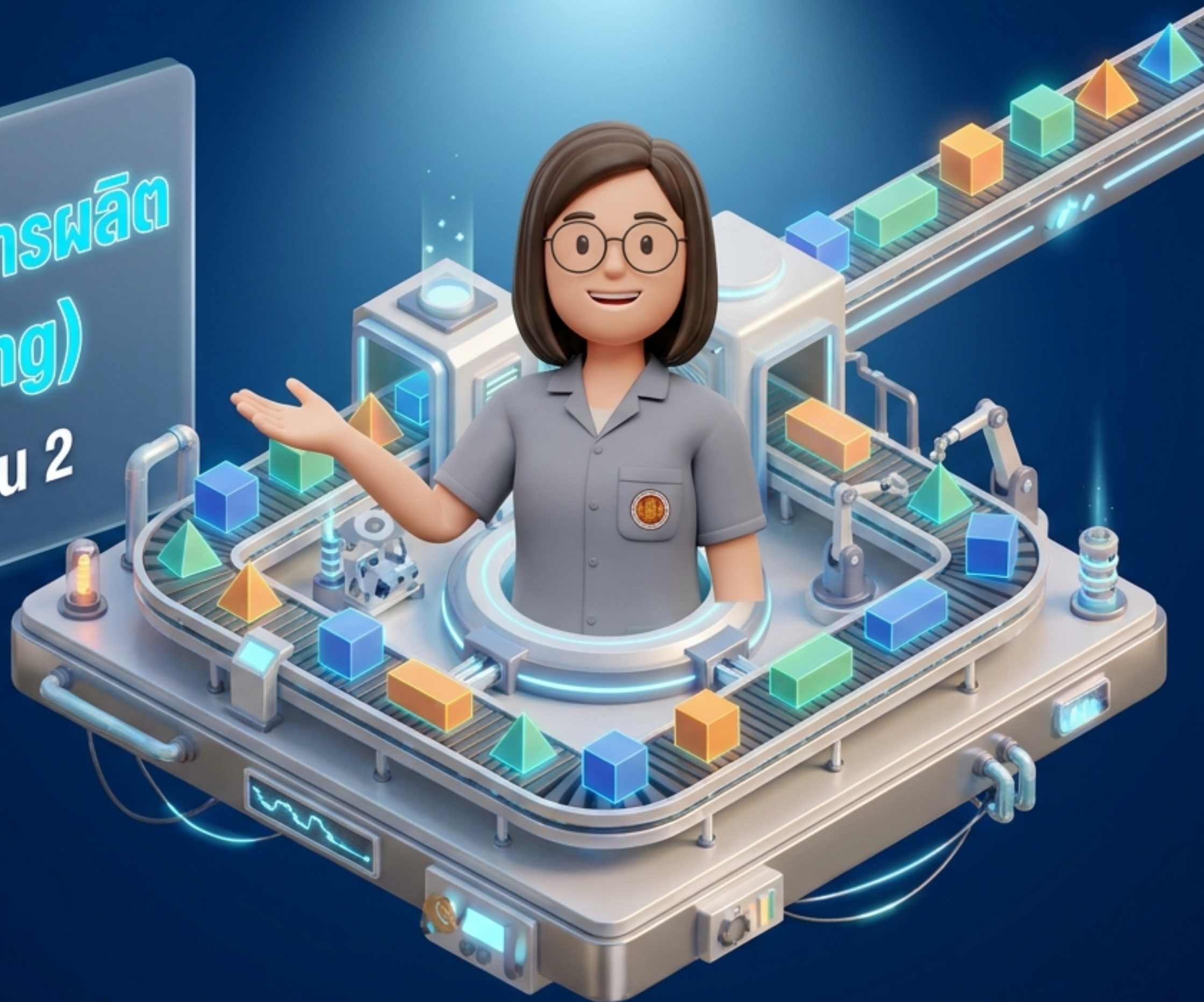

การบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต (Process Costing) รายวิชา การบัญชีต้นทุน 2

นำเสนอโดย
มัศรุตน์ แสงแก้ว
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคนิคน่าน

ระบบต้นทุนช่วงการผลิตคืออะไร?

ผลิตจำนวนมาก (Mass Production)
- ผลิตสินค้าเพื่อเก็บไว้จำหน่ายในภายหลัง
ไม่ได้รอคำสั่งซื้อจากลูกค้า

สินค้าเหมือนกันทุกประการ (Homogeneous)
- สินค้าแต่ละหน่วยมีลักษณะและมาตรฐาน
เดียวกันทั้งหมด

ผลิตต่อเนื่อง (Continuous)
- กระบวนการผลิตไหลลื่นเป็นสายพาน
ผ่านแผนกต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ไม่สามารถแยกต้นทุนเข้าชิ้นงานใดชิ้นงานหนึ่งได้ชัดเจน
จึงต้องสะสมต้นทุนแยกตาม 'แผนก' และคำนวณแบบ 'ถัวเฉลี่ย'

อุตสาหกรรมที่ใช้ระบบ Process Costing

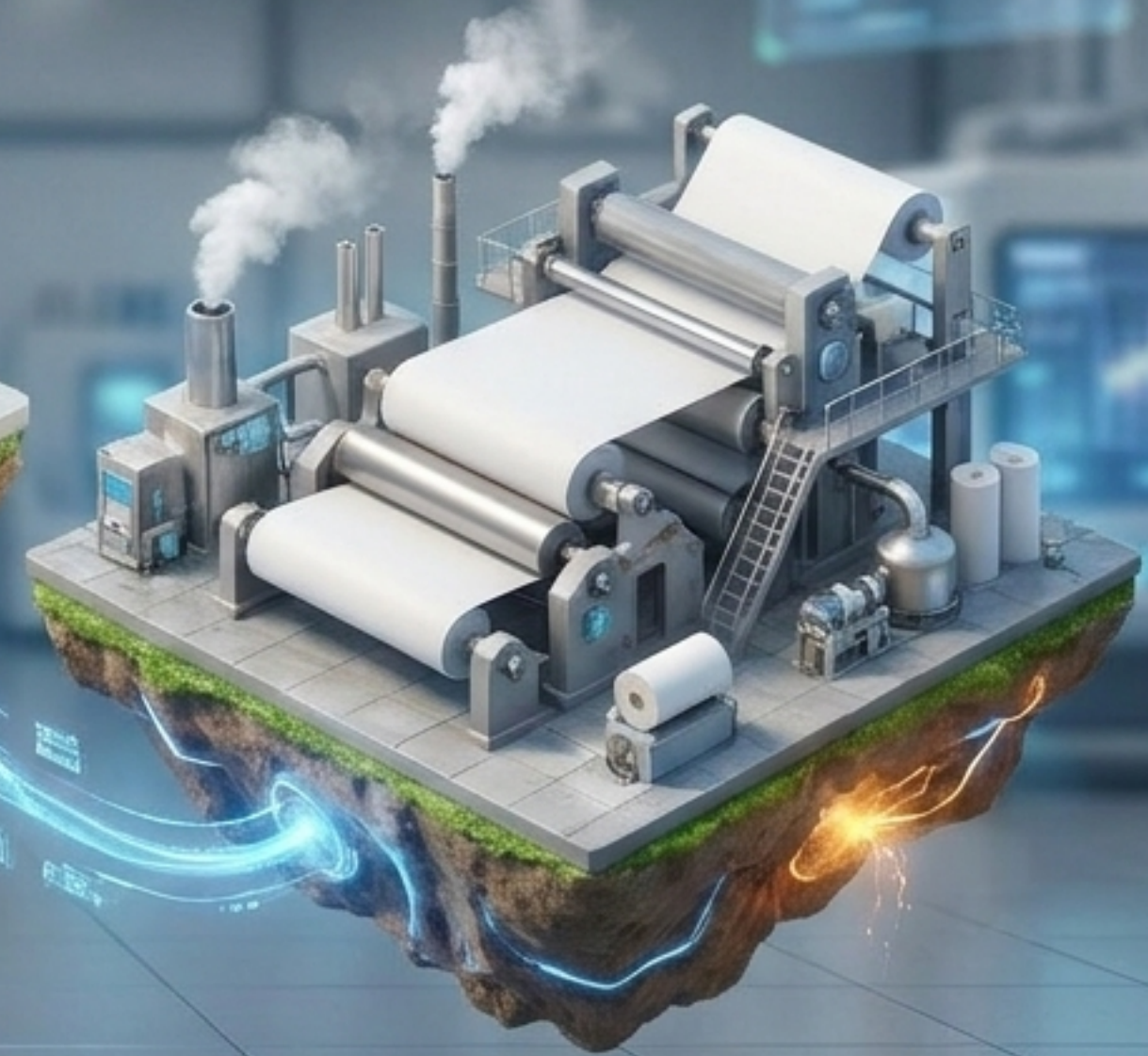
อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์
(ผลิตต่อเนื่อง, มาตรฐานเดียว)

โรงงานผลิตอาหารกระป๋อง
(ผลิตล็อตใหญ่, สินค้าเหมือนกัน)

อุตสาหกรรมกระดาษและสิ่งทอ
(ไหลผ่านแผนกย่อย/ตัด อย่างเป็นระบบ)

ศึกษาวิเคราะห์ความต่าง: ต้นทุนช่วง vs ต้นทุนงานสั่งทำ

เหมือนกันทุกประการ
(Homogeneous)

ลักษณะสินค้า

แตกต่างกันตามลูกค้า
สั่ง (Custom)

ผลิตจำนวนมากเพื่อ
รอขาย (Mass)

ปริมาณการผลิต

ผลิตจำนวนจำกัด
ตามออเดอร์

สะสมที่
รายงานต้นทุนการผลิต
(รายแผนก)

การสะสมต้นทุน

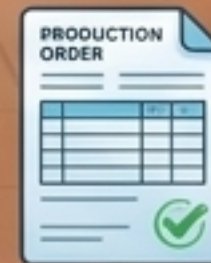

สะสมที่
บัตรต้นทุนงาน
(รายชิ้นงาน)

ตามงวดระยะเวลา
(เช่น รายเดือน)

การคิดต้นทุน

ตามคำสั่งผลิตแต่ละครั้ง

3 รูปแบบการไหลของกระบวนการผลิต (Production Flow)

แบบเรียงลำดับ (Sequential):
ผลิตเรียงตามลำดับขั้นจนกว่า
จะสำเร็จรูป

แบบขนาน (Parallel):
เริ่มผลิตพร้อมกัน
แล้วนำมาประกอบรวมกันในตอนท้าย

แบบจำแนก (Selective):
ใช้วัตถุดิบร่วมกันตอนต้น
ก่อนแยกไปผลิตสินค้าต่างชนิดกัน

ส่วนประกอบของต้นทุน (Anatomy of Process Costs)

วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials)

- เบิกเข้าสู่กระบวนการผลิตในแต่ละแผนก
(มักใส่ตอนเริ่มต้นกระบวนการ)

ต้นทุนแปลงสภาพ (Conversion Costs)

- เกิดจากการรวมกันของ
ค่าแรงงานทางตรง (DL)
+ ค่าใช้จ่ายการผลิต (OH)

ทำไมต้องรวมกัน? เพราะในระบบโรงงานอัตโนมัติ DL และ OH เกิดขึ้นพร้อมๆ กันอย่างสม่ำเสมอตลอดสายการผลิต จึงรวมเรียกว่า **ต้นทุนแปลงสภาพ**

วงจรการโอนต้นทุนระหว่างแผนก (The Accounting Cycle)

หัวใจสำคัญ: หน่วยเทียบสำเร็จรูป (Equivalent Units)

ผลิตเสร็จ 50% x 2 ชั้

เทียบเท่า 1 หน่วยสำเร็จรูป (100%)

งานระหว่างทำปลายงวดระดับต้นๆไปไม่ครบ 100% จึงนับเป็น 1 ชั้เต็มไม่ได้ เราต้องแปลงชิ้นงานที่ทำไม่เสร็จ ให้เป็น หน่วยเทียบเท่าสินค้าที่ทำเสร็จแล้ว เพื่อใช้เป็นฐานในการหารต้นทุนต่อหน่วยอย่างเป็นธรรม

บันได 5 ขั้น สู่รายงานต้นทุนการผลิต

รายงานนี้คือเอกสารสำคัญที่สุด (Key Document) ที่ใช้ติดตามข้อมูล ต้นทุนในแต่ละแผนกประจำงวด

1. วิเคราะห์ปริมาณ (นับจำนวนหน่วย)

2. กำหนดหน่วยเทียบสำเร็จรูป (Equivalent Units)

3. รวบรวมต้นทุนรวมทั้งหมด

4. หาค่าต้นทุนต่อ 1 หน่วยเทียบเท่า

5. สรุปและจัดสรรต้นทุน (โอนออก & งานค้าง)

ขั้นที่ 1 & 2: จัดการฝั่งปริมาณ (Quantities & E.U.)

Input (นำเข้า) = Output
(ไอออนออก + งานระหว่างทำปลายงวด)

ปริมาณนับได้จริง - Physical Flow

แปลงเป็นหน่วยเทียบฯ - E.U. Calculation

วัสดุ (DM):
มักใส่ 100% ตั้งแต่เริ่ม

75%

25%

0%

แปลงสภาพ (CC):
ทยอยใส่ตามเปอร์เซ็นต์
ความสำเร็จ (เช่น 60%)

กฎเหล็ก: หน่วยที่ผลิตเสร็จและไอออนออก จะได้รับต้นทุนครบ 100% เสมอ!

ขั้นที่ 3 & 4: รวบรวมและหาต้นทุนต่อหน่วย

รวมต้นทุนทั้งหมด:
ต้นทุนงานต้นงวด +
+ ต้นทุนที่เกิดขึ้นระหว่างงวด
(แยก DM และ CC)

Equivalent Units

$$\text{ต้นทุนรวม (Total Cost)} \div \text{หน่วยเทียบสำเร็จรูป (E.U.)} = \text{ต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า}$$

ขั้นที่ 5: จัดสรรต้นทุนปลายทาง (Cost Allocation)

ต้นทุนสินค้าที่ผลิตเสร็จและโอนออก

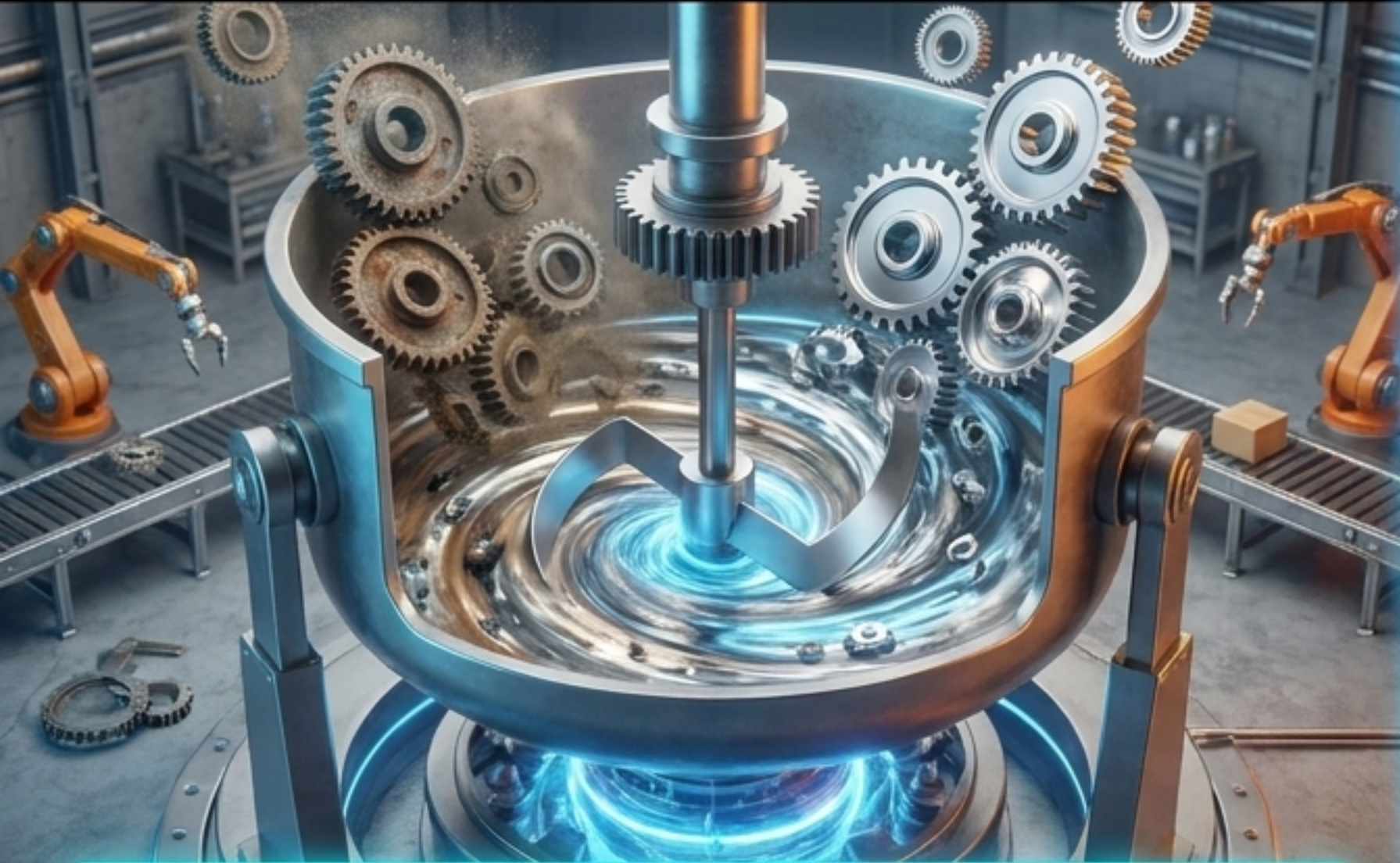
- (จำนวนหน่วยที่ผลิตเสร็จ x ต้นทุนต่อหน่วยรวม)
- ปลายทาง: โอนไปแผนกถัดไป หรือ คลังสินค้าสำเร็จรูป

ต้นทุนงานระหว่างทำปลายงวด

- แยกคำนวณ (E.U. DM x ต้นทุน/หน่วย DM)
+ (E.U. CC x ต้นทุน/หน่วย CC)
- ปลายทาง: ยอดคงค้างในบัญชีงานระหว่างทำของแผนกเดิม

2 วิธีจัดการงานระหว่างทำต้นงวด: **ถัวเฉลี่ย** vs **เข้าก่อน-ออกก่อน**

วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก - Weighted Average

วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

นำของเก่าและของใหม่รวมกัน

ต้นทุนต่อหน่วย = (ต้นทุนงานต้นงวด + ต้นทุนระหว่างงวด) ÷ E.U.

วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน - FIFO

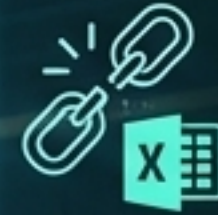

วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน (FIFO)

ต้องทำของเก่าให้เสร็จก่อนเสมอ!

ต้นทุนต่อหน่วย = ใช้เฉพาะต้นทุนที่เกิดขึ้นระหว่างงวด ÷ E.U. ระหว่างงวด

ก้าวสู่นาคต: Actual Costing ด้วยระบบ ERP

ทฤษฎีสู่ปฏิบัติ:
ในชีวิตจริง การคำนวณลง
Excel แบบ Manual
เสี่ยงต่อข้อผิดพลาดและล่าช้า

การดึงข้อมูล Real-time:
ระบบ ERP สมัยใหม่
สแกนบาร์โค้ดเมื่กวัดกุดิบ
(FIFO/FEFO) และบันทึกเวลา
ทำงานโดยอัตโนมัติ

บทบาทนักบัญชียุคใหม่:
เปลี่ยนจากการ นั่งจดต้นทุน
วิเคราะห์ข้อมูล (Actual Cost)
เพื่อช่วยผู้บริหารลดความ
สูญเสียและเพิ่มกำไร

บทสรุปโรงงานบัญชี (Key Takeaways)

Mass Production Paradigm: ต้นทุนช่วงใช้กับสินค้าที่เหมือนกัน ผลิตต่อเนื่อง สะสมต้นทุนอิงตาม แผนก และ งวดเวลา

The Power of Equivalent Units: การหา หน่วยเทียบสำเร็จรูป คือหัวใจสำคัญใน การตีราคางานที่ยังทำไม่เสร็จ เพื่อความเป็นธรรม

The 5-Step Blueprint: รายงาน 5 ขั้นตอน คือเครื่องมือมาตรฐานที่เชื่อมโยง ปริมาณงานเข้ากับตัวเงินอย่างเป็นระบบ

นักบัญชีที่แม่นยำ
คือหัวใจของโรงงานที่ทำกำไร

